

UMEÅ UNIVERSITET

LUSTFYLLT LÄRANDE MED LÄRPLATTA

En kvalitativ studie om lärplattan som digitalt läroverktyg i förskolan

Mathilda Abrahamsson

Examensarbete, 15 hp

Förskolläraryrket, Examensarbete för förskolläraryrket, 210 hp

Ht 2018

Sammanfattning

Denna studie har haft som syfte att bidra med nya kunskaper om hur lärplattan används av barn och pedagoger i förskolan, samt att undersöka pedagogers syn på lärplattan. För att göra detta så har en kvalitativ intervjustudie genomförts. Fyra pedagoger verksamma i förskolan har intervjuats. Resultaten har analyserats med meningskoncentrering och visar på att lärplattan kan och används på flertalet olika sätt tillsammans med barn och kreativa pedagoger. Resultatet har också visat att pedagogerna har uttryckt farhågor och svårigheter med lärplattan som skärmtid och möten med skadligt innehåll. Slutligen har också pedagogens roll i barnets möte med lärplattan undersökts och där har det visat sig att pedagogerna kan och, i informanternas tycke, bör spela en stor roll.

Nyckelord: Utbildning, digitalisering, digital kompetens, farhågor, komplement

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	1
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	2
2 BAKGRUND	3
2.1 BEGREPPSDEFINITIONER	3
<i>Digitala verktyg</i>	3
<i>Surfplatta</i>	3
<i>QR-kod</i>	3
2.2 TIDIGARE FORSKNING OM DIGITALA VERKTYG I FÖRSKOLAN	3
2.3 DIGITALA VERKTYG I SVERIGE	5
<i>Internetstiftelsen i Sverige (IIS)</i>	5
2.4 UTBILDNING OCH DIGITAL KOMPETENS	5
<i>Läroplanen och digitala verktyg</i>	5
<i>Statens Medieråd (SMR)</i>	6
2.5 SYFTE OCH ANVÄNDNINGSMÖNÄSTÄR OMRÄDEN MED LÄRPLATTAN	7
2.6 FARHÅGOR MED LÄRPLATTAN I FÖRSKOLA OCH DE VUXNAS ROLL	8
3 METOD	9
3.1 FÖRBEREDELSE OCH URVAL	10
<i>Inledning av samtal</i>	10
3.2 FORSKNINGSETISKA PRINCIPER	10
<i>Informationskravet</i>	10
<i>Samtyckeskravet</i>	11
<i>Konfidentialitetskravet</i>	11
<i>Nyttjandekravet</i>	11
3.3 METODDISKUSSION	11
<i>Ljudinspelning</i>	11
<i>Telefonintervju eller personligt möte</i>	12
<i>Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet</i>	12
4 RESULTAT	13
4.1 PEDAGOG 1	13
<i>Hur lärplattan används och pedagogens roll</i>	13
<i>Farhågor</i>	13
4.2 PEDAGOG 2	14
<i>Hur lärplattan används och pedagogens roll</i>	14
<i>Farhågor</i>	14
4.3 PEDAGOG 3	15
<i>Hur lärplattan används och pedagogens roll</i>	15
<i>Farhågor</i>	15
4.4 PEDAGOG 4	16
<i>Hur lärplattan används och pedagogens roll</i>	16
<i>Farhågor</i>	17
5 ANALYS	18
5.1 HUR OCH TILL VAD LÄRPLATTAN ANVÄNDS I VERKSAMHETEN	18
5.2 FARHÅGOR OCH RISKER I ANVÄNDANDET AV LÄRPLATTAN	18
<i>Kunskaps- och intressebrist hos pedagogerna</i>	18
<i>Irrelevant, obehagligt eller stötande innehåll</i>	18
<i>Överanvändning av lärplattan och stillasittande barn</i>	19
<i>Skillnader mellan barns och pedagogers användning av lärplattan</i>	19
5.3 PEDAGOGENS ROLL I BARNETS MÖTE MED LÄRPLATTAN	19
6 DISKUSSION	20
6.1 PEDAGOGENS ROLL	20
<i>Säkra innehållet</i>	20

<i>Skärmtid och stillasittande</i>	20
<i>Skillnader mellan barns och pedagogers användning</i>	20
<i>Brist på kunskap och intresse</i>	21
6.2 VIDARE FORSKNING	21
6.3 SLUTSATSER.....	22
6.4 AVSLUTANDE REFLEKTION.....	22
7 REFERENSLISTA	24

Bilaga 1: Intervjufrågor

Bilaga 2: Appar och användningsområden – Pedagogers rekommendationer och tips

1 Inledning

Idag lever vi i ett digitaliserat samhälle där i stort sett alla svenskar, 98% har tillgång till internet hemma, nio av tio har en smartmobil. 26% av spädbarnen upp till 12 månader och 37% av ettåringarna är ute på nätet enligt Internetstiftelsen i Sverige (2018) senaste studie om svenskars internetvanor. Det kan låta som chockerande siffror, men samtidigt kan det tyckas att barn har rätten att få ta del av det samhället vi har och få de verktygen för att så småningom klara sig på egen hand som samhällsmedborgare. Redan i den allra första läroplanen för förskola, Skolverket (1998) betonas att multimedia och informationsteknik kan användas i förskolan, vilket senare vidareutvecklas i nästföljande reviderade läroplan där det framgår att förskolläraren ska använda och utmana barnen att använda teknik i förskolan. Under 2018 kom den senaste reviderade läroplanen ut, Skolverket (2018) som kom att gälla från 1 juli. Dagens barn växer upp med både internet och digitala verktyg där många av dessa barn har tillgång till både egna surfplattor och mobiltelefoner i hemmet. Digitala verktyg som surfplatta används allt vanligare längre ner i åldrarna, både i hem och på förskola. Samtidigt har det inte funnits några direkta och tydliga krav på pedagogerna att besitta digital kompetens i förskola, det vill säga inte förrän idag när den nya läroplanen Skolverket (2018) lyfter just digitala verktyg och barns rätt att få inkluderas i den digitala världen.

Denna studie grundar sig först och främst i mitt eget intresse för den digitala tekniken. Även jag har vuxit upp i det framväxande digitaliserade samhället än om det var innan utvecklingen skedde så snabbt som den har gjort under de senaste åren. Några av er kanske minns datorn som hade operativsystemet Windows 95, som var den allra första i Windows 9x-familjen. Där tecknade jag mina allra första digitala bilder i Paint som sparades på stora disketter och familjen fick vänta i flera minuter för att koppla upp oss till internet via modemmet som kopplats till telefonjacket. Ljuden som kom vid uppkopplingen hade rent utav unika klanger som jag nog alltid kommer att minnas. Under min tidiga uppväxt hade vi en dator för internetuppkoppling, en kamera för att ta bilder, en mobiltelefon för att kunna ringa och skriva snabba meddelanden till varandra. Idag har vi dessa funktioner inbyggda i våra smartphones eller surfplattor tillsammans med så mycket mer som vi kan göra på dem. Det har varit intressant och fascinerande att ha kunnat följa tekniken som hela tiden utvecklats succesivt och förbättrats och som jag tycker har hjälpt till att underlätta mycket i vår vardag. Till exempel att alltid kunna få tillgång till de senaste nyheterna världen över, att få överblick vad familj och vänner gör utöver personliga möten och samtal men även att jag själv kan dela med mig av vad jag gör eller en bild jag tagit som jag är nöjd över och kan dela den med många personer samtidigt. Det finns dock så klart också en del farhågor och utmaningar som kan stötas på, och inte minst för pedagoger och barn i förskoleverksamheten, som exempelvis skärmtid, skadliga möten på nätet och pedagogers frånvaro vid barns användande av lärplattan. Därför har jag även valt att fokusera på pedagogens roll kring barns användande av lärplatta och internet. Jag tror att det digitala verktyget lärplatta erbjuder mer nytta än skapa oro som vi kan ta lärdom ifrån, liten som stor tillsammans. Det beror bara på vad vi avser att göra på denna digitala platta och hur vi använder den. Jag tycker också att det går att se att lärplattan lockar barn till lek och lärande på ett lustfyllt sätt. Jag ser lärplattan i sig som ett roligt och kreativt verktyg som med pedagogens hjälp kan ytterligare bidra till ett synligt lärande.

Vidare kommer jag att lyfta flera intressanta sätt att använda sig av lärplattan kopplat till pedagogers erfarna arbetssätt tillsammans med barn på förskolan. Användningsområden

kan vara på nya och andra sätt än de traditionella. Det kan vara användningsområden som man kanske inte har i första tanke eftersom plattan oftast benämns som surfplatta i syfte till att surfa och använda applikationer och spel, men används den i ett pedagogiskt syfte så låter lärplatta mer rättvist för användningsområdet. Om man ser till tidigare forskning så finner man att lärplattan som digitalt verktyg har forskats om, men allt mer i syfte att studera om dess roll är relevant i ett förskolesammanhang kopplat till barns utveckling och lärande. Det som inte forskats lika mycket om är konkreta sätt att använda lärplattan i ett lärosammanhang i förskola.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att bidra med nya kunskaper om hur lärplattan används av barn och pedagoger i förskolan, samt att undersöka pedagogers syn på lärplattan. Jag har valt att fokusera på det digitala verktyget lärplatta.

För att uppfylla detta syfte så har denna studie sökt att besvara nedanstående tre frågeställningar:

1. Hur och till vad kan lärplattan användas i verksamheten av barn och pedagoger?
2. Vilka farhågor och svårigheter ser pedagoger kopplat till lärplattan, när barn använder den samt när pedagogen använder den?
3. Vilken roll anser sig pedagoger ha i barnets möte med lärplattan?

2 Bakgrund

2.1 Begreppsdefinitioner

Digitala verktyg

Enligt Wikipedia (2018) så är digitala verktyg ett samlingsnamn som beskriver olika tekniska verktyg som används som hjälpmedel. Digitala verktyg omfattar allt från en dator och dess program till olika tekniska apparater som till exempel surfplatta, smartmobil, en app, kamera, webbtjänst och projektor.

Surfplatta

Surfplatta enligt Nationalencyklopedin (2018) är en pekdator med avancerade funktioner och uppkoppling mot internet via trådlöst nätverk eller via mobiltelefonnätet. Surfplattor används för bl.a. surfning på nätet (därav namnet), hantering av e-post, spel, musik och film samt läsning av e-böcker, tidningar och tidskrifter.

Surfplattan i förskolan benämns ofta som lärplatta för att stärka den som ett pedagogiskt och läroutvecklande verktyg. I hemmen beskrivs plattan kanske snarare som ipad eller surfplatta. Surfplattans användningsområde varierar och även den syn vi har på den. Surfplatta, Ipad, pekplatta, datorplatta, läsplatta och lärplatta. Ja, kärt barn har många namn och i dess namn kan vi göra föreställningen av en förväntad innebörd av och syfte till användandet av själva plattan. Jag kommer i min studie att använda främst begreppet lärplatta när det kommer till pedagogisk användning och platta för att neutralisera användningsområdet.

QR-kod

En QR-kod kan beskrivas så som en tvådimensionell kod som ser ut som en ruta med mindre små fyrkanter i och innehåller information. Skolvärlden (2014) beskriver tre av de vanligaste användningsområdena och det är att koden öppnar en länk till en webbsida, ett textmeddelande eller ett digitalt visitkort. Koden skannas i en app som kan läsa av koden. När en kod skannas öppnas informationen i webbläsaren.

2.2 Tidigare forskning om digitala verktyg i förskolan

Mycket av den tidigare forskningen som har gjorts gällande digitala verktyg i förskolan har behandlat frågan om digitala verktyg ska användas i verksamheten. I följande avsnitt så kommer det att presenteras några undantag.

Elvstrand, Hallström, Hellberg (2018) har skrivit en vetenskaplig artikel där de har undersökt förskollärares erfarenheter av och uppfattningar om teknik och teknikundervisning i förskolan. En av de relevanta frågorna för min studie som studerats är vilka möjligheter och hinder pedagoger anser att det finns med teknik i förskolan. Utifrån deras resultat så framstod det att det fanns ett glapp mellan kunskap om teknik och hur denna kunskap kan användas i den pedagogiska praktiken. Tekniken i sig kan vara svår att begripa och har man svårt att begripa den själv så blir det också svårt att lära ut tekniken vidare till barnen. Pedagogerna som intervjuats i undersökningen hade fått böcker att läsa sig till information men hade hellre önskat att få en utbildning i teknik där

de fick göra praktiska övningar i form av experiment och tekniska lösningar för att bli mer inspirerade att använda det i förskolan.

Walldén Hillström (2014) undersöker i sin avhandling hur barn och lärare interagerar med den digitala plattan i vardagliga aktiviteter i förskolan. Studien fokuserar på hur lärare organiserar de digitala aktiviteterna, hur barn känner av institutionella förutsättningar när de interagerar med sina kamrater i dessa aktiviteter och hur barn får tillgång till och organiserar sina digitala kompetenser i digitala aktiviteter. I hennes resultat framgår att de pedagogerna som medverkade i studien hade stor betydelse, framför allt i relationen till barns lärande med lärplatta. Resultatet visade också att pedagogerna var kreativa aktörer på sättet de planerade för och förhöll sig i arbetet med de digitala verktygen och även när de deltog i aktiviteter med surfplattor som barnen startat. Arbetet med lärplattor i förskolan innebär att pedagogerna dagligen måste tolka och göra ett urval av hur lärplattan ska användas. Ett urval som görs i relation till exempel läroplan, lokala styrdokument, hur barnens deltagande ska organiseras och vilka applikationer som skall ske utifrån ett lärande syfte.

Nilsen (2014) har gjort en studie med syftet att bidra med ny kunskap om hur datorplattor används av barn och lärare. Det som har undersökts är aktiviteter som utvecklats när barn och lärare interagerar med och i anslutning till datorplattor i förskolan, hur barn och lärare deltar i de aktiviteter som utvecklas, samt hur lärplattan används i aktiviteterna och det lärande som görs möjligt. Hon motiverar sin studie med att det finns tidigare forskning kring datorplattor i förskola och skola men som snarare har haft sitt fokusområde på mer enskilda aspekter, som att lärplattan kan motivera och engagera barn till lärande. Däremot är forskning som pekat på vilket sätt detta görs på knapp. Hennes resultat visar på att datorplattorna används av både lärare och barn till dokumentation genom att fotografera och spela in film. Lärplattans surffunktioner har däremot begränsats och barnen tillåts endast surfa på internet i sällskap med en lärare.

AppKnapp – peka, lek och lär i förskolan Kjällander (2014) är ett forskningsprojekt som genomfördes av Stockholms universitet på uppdrag från Botkyrka kommun. Projektet leddes av Susanne Kjällander. Projektets fokus riktas mot pedagogernas IKT-kompetens, det sociala samspelet i barngruppen, förskolebarnens lek och lärande och kontakten mellan hem och förskola. I hennes resultat framgår fem nyckelresultat, varav ett har funnits relevant för denna studie. Detta resultat visar att förskolebarn interagerar och samarbetar kontinuerligt med simultankapacitet. Genom observationer på barn i förskolan synliggjordes det att barnen kontinuerligt samarbetade runt de digitala pekplattorna. De var hjälpsamma, stöttande och uppmuntrade varandra. Även de barn som själva inte ville använda lärplattan deltog ändå genom social interaktion, vilket visades med ord och kroppsspråk.

Forsling (2011) har i sin artikel som är publicerad i Karlstad universitets pedagogiska tidskrift diskuterat betydelsen av digital kompetens hos barn och vuxna i dagens förskola. Det digitala verktyg som hon skriver genomgående om är dator i förskola, men eftersom datorn är en annan form av digitalt verktyg så är hennes artikel även relevant för denna studie. Bland annat har hon undersökt vilken roll pedagogerna spelar inom detta område och vilka övriga kompetenser som de behöver. Forsling (2011) menar att förskolläraren har en viktig roll när det gäller utvecklandet av digital kompetens i förskolan, detta eftersom det är förskolläraren som skapar förutsättningar och erbjuder användande av digitala verktyg. Hon lyfter vidare ett citat av medieforskaren Margareta Rönnberg: ”Det

är inte längre frågan om att fundera över om IKT och medier ska användas i förskolan, det är mer frågan om hur.” (Forsling 2011:93).

2.3 Digitala verktyg i Sverige

Internetstiftelsen i Sverige (IIS)

Här beskrivs svenskarnas användning av digitala verktyg enligt Internetstiftelsen i Sverige.

Internetstiftelsen i Sverige (2018) är en oberoende, allmännyttig organisation som arbetar för en positiv utveckling av internet. De gör årligen studier om det svenska folkets internetvanor. Under 2018 så hade så gott som alla i Sverige tillgång till internet i sina hem enligt IIS. Idag använder vi internet i vår vardag, såväl på vår fritid som i vårt arbete och i våra studier. Dagens unga har vuxit upp med internet som en självklarhet.

År 2010 var surfplattan årets julklapp och enligt Internetstiftelsen i Sverige (2017) när de första mätningarna om surfplattor gjordes i början av 2011, var det bara 5 procent av hushållen som hade en surfplatta. Ökningen var snabb och redan 2014 fanns det surfplattor i mer än hälften av alla hushåll.

Det finns ingen konkret forskning på när plattan började användas i just förskolan, men om man tittar på de allra första studierna och forskning om digital kompetens med lärplatta som verktyg på förskolan, så går det att göra tolkningen att det även blev alltmer vanligt förekommande att ha en lärplatta gemensamt eller på varsin avdelning på förskolan efter år 2010. Nu har det genomsnittliga antalet datorer i hemmen planat ut och kan då tänkas ha ersatts med surfplattorna som istället blir allt vanligare i våra hushåll. Enligt Statens medieråd (2017) så visas en tydlig tendens av att vissa former av medieanvändning går allt längre ner i åldrarna. Surfplattan är det digitala verktyg som oftast använts av de minsta för att komma ut på internet. På andra plats för att komma ut på nätet är det en lånad mobiltelefon som barnen använder sig av. Den vanligaste aktiviteten som främst spädbarn gör på nätet enligt Internetstiftelsen (2018) är att titta på tv och video. Det är även vanligt att barn i alla åldrar upp till 10 år använder pedagogiska program.

2.4 Utbildning och digital kompetens

Det finns IKT-kurser för digital kompetens med lärplatta för förskolan. IKT står för Informations- och kommunikationsteknik. Något som har varit svårt att finna eller som inte framgår tydligt är pedagogens krav på fortbildning, men i och med den nya läroplanen så kommer det troligen att ställas högre krav och mer konkreta krav på att både använda sig av digitala verktyg som lärplattan aktivt som ett verktyg i förskolan men också den digitala kompetensen och den pedagogiska närvaron från pedagogerna. Denna situation bekräftas till viss del av Forsling (2011) som skriver att många förskolor väljer bort IKT. Anledningen till detta är oftast att pedagogernas brist på intresse eller kompetens.

Läroplanen och digitala verktyg

Så här säger läroplanen om digitala medier och teknik i förskolan: ”Förskollärare ska ansvara för att varje barn får använda digitala verktyg på ett sätt som stimulerar utveckling och lärande.” (Skolverket 2018:15).

Samt skapa förutsättningar för barnen att utveckla sin förmåga att kommunicera, dokumentera och förmedla upplevelser, erfarenheter, idéer och tankar med hjälp av olika uttrycksformer, såväl med som utan digitala verktyg, en god och tillgänglig miljö utformas, med tillgång till såväl digitala som andra lärverktyg (Skolverket 2018:19).

Utbildningen ska också ge barnen förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens genom att ge dem möjlighet att utveckla en förståelse för den digitalisering de möter i vardagen. Skolverket (2018) nämner också att det är nödvändigt i ett samhälle som präglas av stort informationsflöde och kontinuerlig förändring, att barn får förmåga att kommunicera, söka ny kunskap och samarbeta.

Till och med i den allra första läroplanen för förskolan redan från 1998 kan man läsa följande citat:

Att skapa och kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer såsom bild, sång och musik, drama, rytmik, dans och rörelse liksom med hjälp av tal- och skriftspråk, utgör både innehåll och metod i förskolans strävan att främja barns utveckling och lärande. Detta inbegriper också att forma, konstruera och nyttja material och teknik. Multimedia och informationsteknik kan i förskolan användas såväl i skapande processer som i tillämpning (Skolverket 1998:10).

Detta har sedan vidareutvecklats i den reviderade läroplanen 2010 där de tillägger att förskolläraren ansvarar för att barnen stimuleras och utmanas i sitt intresse för naturvetenskap och teknik. Dessutom ska arbetslaget utmana barns nyfikenhet och begynnande förståelse för språk och kommunikation samt för matematik, naturvetenskap och teknik (Skolverket 2010).

Statens Medieråd (SMR)

Statens medieråd är en myndighet som är avsedd att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem från skadlig mediepåverkan. Statens medieråd (2017) har även sajten MIK-rummet. MIK står för Medie- och informationskunnighet. MIK handlar om att kunna förstå mediers roll i samhället, finna, analysera och kritiskt värdera information och att själv kunna uttrycka sig och skapa innehåll i olika medier. För barn så är det digitala samhället fullt naturligt och självklart, men det är det inte för alla vuxna. Åter igen så används digitala verktyg, främst lärplattan, återkommande av de yngsta och inte allra minst i dagens förskolor. SMR belyser varför MIK är viktigt för barn och unga. Det handlar till största del om att maximera möjligheter och minska risker i det vardagliga medieanvändandet, inte allra minst för barn och unga som använder sig av och tillbringar mycket tid med olika medier idag. Genom att använda till exempel lärplatta så lär de sig själva olika strategier genom erfarenheten, men de vuxna har också ett viktigt ansvar och det är att ge dem de verktyg som behövs. Detta kan stärka deras sätt att tänka kritiskt och kunna handskas med problem som de kan stöta på. Statens medieråd lyfter MIK som ett sätt att medvetengöra vikten av att som vuxen vara medveten om det som barnen använder medierna till och hur barnen själva upplever och tolkar medias innehåll och situationerna som uppstår i användandet. Dessutom menar statens medieråd att de vuxna behöver mer kunskap om barnens medievanor. Statens medieråd (2018) har även ett offentligt digitalt utbildningsmaterial i medie- och informationskunnighet (MIK) som heter "MIK för mig" som vänder sig till både skolor och bibliotek. Syftet är att utbilda både vuxna och elever som finns och verkar i de ungas närhet. Statens medieråd har också gett ut snabbguider om digitala medier på föräldriska, som de kallar det. Dessa guider är tänkta som ett stöd för vuxna. Mer information om dessa finns i bilaga 2.

2.5 Syfte och användningsområden med lärplattan

”I den takt som samhället förändras måste också förskolan förändras. Tiden när vi kunde säga ”nej, jag är inte intresserad” är förbi.” (Sönnerås, Karin 2017:7) Så skriver Sönnerås, Karin (2017) i sin bok om att utveckla digital kompetens med programmering i förskolan. Hon skriver att det nu finns datorer överallt i samhället. Med datorer menar hon digitala verktyg som datorer, lärplattor, mobiler och saker som är programmerade, som robotar som ett exempel. Smartphones kan ses som en dator i ett format anpassat efter fickan. Hon beskriver också hur den underlättar i vår vardag med till exempel den inbyggda finesser som kamera, musikspelare, filmredigerare och miniräknare för att bara nämna några funktioner. Den kan också ses som ett informationsverktyg, översättare, kommunikationscentral. Allt detta har vi har med oss överallt vart vi än oftast går. Med just programmering menar hon att styra en maskin eller en del av maskinen med kommandon för att få den att utföra ett visst arbete. Hon skriver att vi idag har så många fantastiska maskiner runt omkring oss som kan utföra arbeten som vi människor kan ha svårt för att utföra själva, men att människan behövs för att kunna programmera och styra maskinerna till att göra det vi vill de ska utföra. Det finns också många olika appar idag som riktar sig till programmering även för barn. Dessa kan man välja mellan för att träna på just programmering på lärplatta.

Wahlström (2015) poängterar vikten av att följa ett syfte vid användning av platta. Ska man till exempel använda plattans kamera för att göra en film eller fotografera, vad är syftet? Är det att barnen ska få träna på att använda kameran och video, att göra en film eller kan det vara ett speciellt tema man är ute efter när man gör filmen? Det är också nödvändigt att ställa sig frågan vad fotona eller filmen ska användas till och att barnen hela tiden görs delaktiga och att man gör en återkoppling där det också är viktigt att visa och prata om filmen man har gjort tillsammans med barnen. Lärplattan kan också användas som dokumentationsverktyg för både pedagogerna och barnen där de både kan ta bilder, film, ljud och skriva ner anteckningar till exempelvis en portfolio. Barnen kanske får vara med själva att lägga in i sin egen portfolio, eller så är det pedagogerna som gör in detta eller gör dokumentationer om sig själva med lärplattan som ett verktyg.

Olsson (2015) skriver i sin bok om lärplatta i språkutvecklande syfte. Boken riktar sig till andra pedagoger. Där lyfter hon hur viktigt det är med språk och kommunikation i förskolan. Hon ser lärplattan som ett sätt att locka barnen till samspel och kommunikation där samtal skapas, men också som ett pedagogiskt verktyg som erbjuder barn möjligheter att få arbeta på andra sätt än på de traditionella. Hon skriver också att det inte är ovanligt att tystlåtna barn börjar prata vid användningen. Genom att använda lärplattan som ett komplement till språkinlärningsmetoder ges barnen möjlighet att utvecklas och få kunskapsinformation. Under Olssons (2015) observationer så synliggjordes det att barnen gärna samtalade under görandet och att de tillsammans samarbetade för att komma på lösningar och kopplade även dessa till egna erfarenheter. De använde också E-böcker som de hade på lärplattan som de sedan kopplade till en projektor för stora bilder.

Gällhagen, Lena & Wahlström, Elisabet (2013) skriver att barn i förskolan är födda in i den digitala världen och att för dem är den moderna tekniken helt naturlig. Hon fokuserar också på lärplattans inbyggda funktioner som bild, video, ljud och GPS. Hon nämner också internet, 3G, projektor och applikationer. Dessutom finns det smarta inställningar så att ingen icke anhörig kan komma in på lärplattan, och att inget råkar köpas eller raderas. Detta går att styra via ett lösenordsskydd som går att hitta i lärplattans inställningar.

2.6 Farhågor med lärplatta i förskola och de vuxnas roll

En farhåga med lärplattan i Walldén Hillström (2014) är att den tidsmässigt kan behöva ett tidschema där barnen kan boka in sig att använda lärplattan en viss tid, till exempel i 15 minuter som det gjorde på en av avdelningarna där studien gjordes. Detta tidschema hjälper både pedagogerna och barnen att veta hur ofta och hur mycket de sitter vid lärplattan vilket ger en bra överblick så att det inte blir för mycket sittandes med bara spel och appar när barnen själva sitter med lärplattan. En av pedagogerna i hennes studie säger, "Jag märker hur plattan drar till sig barnen. Det blir som en lägereldseffekt. Alla vill ju spela och då är det bra att vi hade schemat faktiskt" Walldén Hillström (2014:64). Denna beskrivna lägereldseffekt visade sig ha den påverkan att barnen ibland även kom i konflikt med varandra.

Forsling (2011) menar att ett barn inte borde lämnas ensam vid en dator, för det är först i samspelet mellan barn och en närvarande förskollärare den kreativa processen sker. Det handlar också om att det krävs att pedagogerna känner sig trygga och medvetna om de digitala verktygen. Om förskollärarna inte har den tryggheten så riskeras datorn att bli till ett lekmaterial snarare än ett verktyg för lärande, och i miljöer där pedagogerna inte har denna kompetens eller motivation till att använda datorer kommer heller inte barnen uppmuntras till det.

Den kreativa pedagogen skapar lustfyllt lärande även i användandet av lärplatta i förskolan och det gör en stor skillnad skriver Wahlström (2015). Barnen behöver den vuxnes delaktighet, men inte så att den vuxne är med och spelar, men genom att sitta bredvid eller genom att vara uppmärksam och närvarande. Det är också viktigt att i förskolan uppmärksamma vilket lärande som sker, även vid användning av lärplattan. Det går att få reda på mycket genom att lyssna på vad barnen pratar om, hur de hjälper varandra och komma med nyfikna och utmanande frågor. Vid lärplattan skapas också samspel och kommunikation mellan barnen och då är det som vuxen viktigt att uppmuntra barnen när de hjälper och förklarar för varandra hur man ska göra.

Gällhagen & Wahlström (2013) menar att i kombination med en aktiv pedagog blir surfplattan ett fantastiskt verktyg som gör lärandet modernt och lustfyllt. De är också tydliga med att surfplattan inte ska fungera som ersättning utan som ett komplement. De uppmanar också att som vuxen träna på att iaktta samspelet mellan barnen genom att titta, lyssna och registrera vad som händer, men också genom att samtala med dem för att stärka språkutvecklingen. De tycker heller inte man ska vara rädd för att ta hjälp av andra, till exempel kollegor, andra förskolor, artiklar och filmer som finns. Man kan också låta barnen dokumentera och samtidigt kan den vuxne iaktta vad och hur de väljer att göra, till exempel vilka bilder de tar. Det är även viktigt att inta barnets perspektiv och skapa utrymme för samtal med barnen om deras dokumentationer. Man bör även enligt henne ställa frågor och låta barnen reflektera över vad de har lärt sig. Dokumentationerna kan sedan skrivas ut eller mejlas till föräldrarna. Gällhagen & Wahlström (2013) tipsar även om att spela in när barnen berättar om sina upplevelser eller beskriver sina alster. Detta går sedan att kombinera med dokumenterade bilder som barnen samlat in.

3 Metod

Till denna studie har jag valt att göra en kvalitativ intervjustudie som metod för att få svar på de frågor jag haft i min studie. Jag har utgått från de sju stadierna i en intervjuundersökning som Kvale & Brinkmann (2014) skriver om i sin bok. Dessa sju stadier handlar om tematisering, planering, intervju, utskrift, analys, verifiering och rapport. Detta kommer jag att beskriva mer noggrant i fortsättningen av texten, steg för steg hur jag har gjort.

1. Tematisering

Jag började med att se kring nyckelfrågorna vid min planering, som varför denna studie skulle göras. Jag reflekterade syftet med min undersökning genom att titta på mitt syfte och mina frågeställningar. Sedan har jag införskaffat mig kunskap genom att läsa tidigare forskning och andra studier om det område jag valt. Sedan ställde jag mig frågan, hur? Hur ska jag använda mig av den införskaffade kunskapen och använder den på bästa sätt i min undersökning.

2. Planering

Planeringen gjordes dels efter de sju stadierna och de frågor jag ville finna svar på. Utifrån det skrev jag en intervjuguide, se bilaga 1. Detta klargjorde jag för mig själv innan själva intervjun men också till min intervjuperson om mitt syfte med undersökningen. Hänsyn togs också till de forskningsetiska principerna av att göra en undersökning. Mer om dessa beskriver jag senare i metodkapitlet under forskningsetiska principer. Jag var även noga med mitt val av intervjufrågor, vad jag ställer för frågor och hur jag ställer dem till min undersökningsperson.

3. Intervju

Med hjälp av den intervjuguide jag skrivit till mina intervjuer så hade jag en mall och struktur för hur intervjun skulle gå till. Intervjusamtalet registrerades med hjälp av ljudinspelning.

4. Utskrift

Samtalen med pedagogerna spelades in via telefon och sedan lades filerna även över på en dator för att finnas på minst två ställen om några tekniska problem skulle uppstå. Ljudfilerna granskades sedan genom att allt talspråk under samtalet skrevs ner i skriftspråk både ordagrant, samt paus och även gester som uppmärksammats under de personliga mötena.

5. Analys

För att analysera mitt intervjuresultat så har jag valt mig av meningskoncentrering som analysmetod. Meningskoncentrering innebär att det som respondenterna uttalat och uttryckt koncentreras, alltså att det görs kortfattat och kärnfullt. Syftet är att belysa det som är centralt i varje enskilt uttalande (Kvale & Brinkmann, 2014). Efter transkribering lästes hela texten igenom och markerades i olika färger/teman som jag fann relevanta för studien. Till exempel användes en färg till pedagogens personliga erfarenheter och åsikter, en annan till lärplattans funktioner och användningsområden samt en tredje för annan relevant information för mina frågeställningar, exempelvis farhågor som pedagogen ser med lärplattan. Ljudfilerna som spelats in och sparats

togs sedan bort och pedagogernas namn har fingerats och hållits anonyma av integritets- och säkerhetsskäl.

6. Verifiering

Verifieringen innebär att man kontrollerar resultatens reliabilitet, validitet och generaliserbarhet. Det som har kommit fram utifrån intervjun har sedan återkopplats till syfte och frågeställningar för att återkoppla om svaren matchar och har tillräcklig relevans för själva studien.

7. Rapportering

Mitt genomarbetade material och mina svar har sammanställt i resultatdelen som kommer i nästa avsnitt.

3.1 Förberedelser och urval

När syfte, frågeställningar och intervjufrågor sammanställts så ringde och mejlade jag ett antal förskolechefer runt om i landet som jag själv uppfattade som digitalt medvetna förskolor. Men under själva inbjudan till intervju så frågade jag om lärplattan var något de jobbade aktivt med på förskolan just för att få. Jag valde dessutom att försöka få tag på chefen först, dels för att inte störa pedagoger i deras aktiva tid i barngrupp och dels för att chefen skulle kunna ge frågan vidare till den som skulle känna intresserad av att delta. Detta var också fördelaktigt tidsmässigt i förberedande syfte och för att kunna boka in en passande tid för intervjun. Intervjuerna gjordes sedan antingen via telefon eller personligt möte beroende på vart förskolan låg i förhållande till avstånd mellan min och deras stad. Det urval jag har gjort är därmed inte slumpmässigt, utan riktat mot förskolor som arbetar aktivt med lärplattan.

Inledning av samtal

Under själva intervjun så inleddes samtalet med ett informerat samtycke som innebär att intervjupersonen informerades om mitt syfte med undersökningen, hur den skulle gå tillväga och hur intervjumaterialet och den färdiga studien kommer att användas. Intervjupersonen blev också informerad om att etiska riktlinjer följdes och att dennes namn kommer att fingeras och hållas anonymt i studien. Alla intervjuade frågades om lov innan inspelning och jag berättade att det var till syfte att transkribera samtalet för att få hela samtalet rätt återskapat och för att kunna backa tillbaka och använda den information som varit mest relevant. De blev också informerade om att de när som helst kunde avbryta intervjun vid ett sådant behov. Alla intervjuade personer i min studie har varit med på hela intervjuerna och godtagit att samtalet spelats in.

3.2 Forskningsetiska principer

Informationskravet

Informationskravet syftar till att forskaren ska informera de som berörs av forskningen, i detta fall de intervjuade förskollärarna, om forskningens syfte. Vetenskapsrådet (2002) menar dessutom att det kan vara önskvärt att upplysa deltagarna att deltagandet är frivilligt och även var och hur forskningsresultatet kommer att publiceras. Informationen kan ges muntligt eller skriftligt och ska ges innan, i det här fallet intervjuerna, påbörjas.

Samtyckeskravet

Vetenskapsrådet (2002) skriver att i undersökningar där det finns en aktiv insats hos deltagarna så skall samtycke alltid inhämtas. Samtyckeskravet innebär att deltagarna lämnar sitt samtycke till att delta i studien och att de när som helst kan ta tillbaka detta samtycke utan risk för negativa följder.

Konfidentialitetskravet

Med konfidentialitetskravet menas att de deltagande personerna i en studie ska ges konfidentialitet och uppgifterna som inhämtas ska förvaras så att ingen utomstående kan få tag på dessa. För att uppfylla detta kravet så har deltagarna i denna studie inte benämnts vid namn. Vetenskapsrådet (2002) menar vidare att även om namn är fingerade så bör forskaren undvika alltför detaljerade beskrivningar av deltagarna så det inte går att lista ut vem det är.

Nyttjandekravet

Nyttjandekravet innebär att det insamlade materialet ej får användas till andra syften än till vetenskapliga. Forskaren får exempelvis inte sälja eller låna ut sitt material till företag i kommersiella syften. Materialet får heller inte användas som underlag för beslut eller åtgärder som kan påverka den enskilde individen (Vetenskapsrådet 2002).

3.3 Metoddiskussion

Intervju med personer ger en verklig bild och ett närmare perspektiv i ett nutida sammanhang. Denna metod kan enligt Kvale & Brinkmann (2014) ses som ett sätt att sätta sig in i undersökningens personens perspektiv och förstå världen utifrån det. En alternativ eller kompletterande metod till denna studie skulle kunna vara en observationsstudie. Detta för att faktiskt se och själv kunna göra tolkningen av hur pedagoger och barn använder sig av lärplattan. En nackdel med detta tillvägagångssätt skulle kunna vara att jag som ny person i den vardagliga miljön riskerat att ta fokus från både pedagoger och barn. En observationsstudie är också tidskrävande och de personer jag har valt att intervjua hade varit svåra och tidskrävande att besöka. Utifrån ovan nämnda argument så har jag därför valt att genomföra kvalitativa intervjuer.

Ljudinspelning

Genom att spela in samtalen i intervjuerna så underlättade det för mig att bara kunna fokusera på det som intervjupersonen sa och vi kunde koncentrera oss på att hålla oss till ämnet, samtidigt som hela samtalet samlades in. Fördelen är också att man får samtalet korrekt återberättat och att man kan gå tillbaka och lyssna om hur många gånger som helst. Dessutom får man inte bara med samtalet ordagrant utan man får även med tonfall, pauser och liknande. Fördelen med inspelning har också varit att kunna höra sig själv som den som håller intervjun, som i sin tur har gett mig chans till förbättring genom att kunna reflektera över hur man själv samtalar under intervjun. Det är viktigt att vara neutral i sin samtalston och inte ställa ledande frågor för att få så raka och ärliga svar som möjligt. Risken med att ställa ledande frågor är att man lätt kan påverka den man intervjuar till sina svar (Kvale & Brinkmann 2014). Det är också bra att kunna reflektera över egna formuleringar, samtalstoner och röstlägen. Risken med att fokusera på utskriften är att intervjun bara blir en text enligt Kvale & Brinkmann (2014). Det som är viktigt att ha i

åtanke är att inte bara se intervjun som en utskrift, utan som ett levande samtal. Vidare menar författarna att utskriften däremot kan ses som ett verktyg för att tolka det som sagts under intervjun och att göra denna sorts intervju med inspelning och transkribering kan bli väldigt tidskrävande om man väljer att göra många intervjuer på detta sätt, men också beroende på hur långa intervjusamtal man får och hur mycket innehåll man får i svaren. Om de är korta och koncisa eller om svaren som ges kan bli överflödiga som exempel. Nackdelar och problem man kan stöta på är om det blir något fel på själva inspelningsverktyget som en ljudbandspelare, ljudfilen, stället där filen sparas, till exempel en mobil eller dator. Det som också kan ställa till det är om man glömmer att starta inspelningen eller tror att den har gått igång men att man i själva verket inte startat inspelningen eller tryckt på fel knapp, alltså ett helt och hållet mänskligt fel som man kan stöta på enligt Kvale & Brinkmann (2014). Gör man många intervjuer som man vill spela in och göra utskrifter av så kan detta sätt vara väldigt tidskrävande.

Telefonintervju eller personligt möte

Problem som kan uppstå när man söker intervjupersoner kan vara att de man söker för intervju till exempel inte kan medverka eller inte går att hitta i närheten av där man bor. Fördelen med telefonintervju blir då att man som i mitt fall kan komma i kontakt med relevanta intervjupersoner på ett större geografiskt avstånd. Nackdelar med telefonintervju kan vara att man dels tappar lite av det personliga sammanhanget, som kroppsspråk och ögonkontakt. Nackdelen med ett personligt möte kan vara om någon blir påverkad av det man ser utifrån underliggande antaganden och annan yttre påverkan, men samtidigt blir samtalet mer personligt.

Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

Kvale & Brinkmann (2014) skriver om reliabilitet, validitet och generaliserbarhet vilka är viktiga att ha i åtanke vid en kvalitativ studie. Reliabiliteten i en intervjustudie kan vara svår eftersom själva mötet som uppstår i samtalet blir personliga och påverkas av till exempel bemötande och kemi mellan intervjuare och den som blir intervjuad. Varje intervju är därmed unik och således svår att återupprepa.

Validiteten har i denna studie stärkts genom användandet av en intervjuguide. Detta för att undvika att intervjun faller in i sidospår. Med intervjuguiden kunde jag lättare hålla ett fokuserat förhållningssätt och vara reflekterande över den kunskapen jag önskade undersöka och få svar på, men som också gjorde det lättare att återgå till riktlinjerna om en ny fråga dök upp under intervjuns gång eller om min intervjuperson skulle diskutera utanför ämnet.

Styrdokumentet för förskola saknar tydliga regler och riktlinjer på hur just digitala verktyg ska användas i förskola så det är upp till varje pedagog att tolka, uttrycka och använda dess innehåll. Detta innebär att generaliserbarheten i vissa av resultaten kan variera, vilket inte har varit något problem för denna studie då syftet inte varit att visa ett generellt mönster inom undersökningsområdet. Syftet har snarare varit att lyfta flera olika sätt att jobba med lärplatta och exempel på hur barn kan påverkas på egen hand och tillsammans i vuxnas i sällskap.

4 Resultat

I denna del kommer jag att presentera resultaten jag har fått från intervjuerna. Alla intervjupersoner i studien är anonyma så därför kommer jag att kalla dem Pedagog 1, 2, 3 och 4. Texten i varje enskild intervju kommer att vara uppdelad utifrån mina frågeställningar med två underrubriker, hur lärplattan används och pedagogens roll och farhågor.

4.1 Pedagog 1

Pedagog 1 har arbetat som förskollärare i snart 10 år. Under 2011 gick hon och hennes kollegor en IKT-kurs som hon säger gav henne datorkunskaper men ingen vidare digital kompetens riktad mot lärplattan. Hon har ingen annan utbildning i digitala verktyg men har genom förskolan blivit mer digitalt medveten. Jag ställer henne frågan om de har erbjudits att gå någon kurs i digitala verktyg med digital kompetens för lärplatta i förskolan. Hon svarar att de inte har fått det men att hon tycker skulle vara väldigt intressant och aktuellt nu i och med den reviderade läroplanen. Hon ser inte sig själv som så jätteduktig på tekniken men de försöker jobba med digitala verktyg. Hon säger: ”Det är ju så vårt samhälle ser ut i dag och nästan alla barn har tillgång till det hemma.”

Hur lärplattan används och pedagogens roll

”Jag ser lärplattan som ett komplement.” Så säger hon när jag frågar vad hon har för syn på digitala verktyget lärplattan. Det finns många olika appar idag som fungerar utmärkt att använda tillsammans med barnen i förskolan, men hon menar också att de inte låter lärplattan ta över, utan att hon ser lärplattan som ett komplement till andra inlärningssätt. På deras avdelning finns det två lärplattor. Den ena används mest av pedagogerna och används då till dokumentation via applikationen Tyra som är ett dokumentationsverktyg. Pedagogerna använder sig dagligen av appen där det går att göra personliga och individuella portfolier till barnen. Där kan de ta bilder och lägga in direkt i dokumentet, skriva en text om vad barnet gör och även skriva en koppling till läroplanen. Denna app har även föräldrarna tillgång till. Så direkt när dokumentationen publiceras av en pedagog i appen får föräldrar en notis till sin mobil och på så sätt blir de hela tiden delaktiga i det som händer i verksamheten och vad barnen gör på förskolan. De har också en blogg där de gör gemensamma inlägg som föräldrarna kan gå in och titta på. Hon nämner också att de tidigare hade ett privat instagram-konto där förskolan la ut inlägg ibland men genom den nya dataskyddslagen så valde de bort instagram och började använda sig av applikationen Tyra istället som hon tycker i dagsläget fungerar mycket bra. Den andra lärplattan används mest av barnen och innehåller lärorika appar och spel. Alla appar granskas och uppdateras i lärplattan varje vecka av förskolechefen som hon berättar är mer kunnig om vilka appar som passar barn i förskola.

Farhågor

På lärplattan använder barnen många läroapplikationer. Dock så lyfter hon att lärplattans användningsområden kan skilja sig i hem och på förskola. ”Lärplattan används inte på samma sätt i förskolan som i hemmet. Till exempel Youtube använder vi inte på förskolan.” Anledningen till detta är att hon personligen inte ser någon större mening med att sitta och titta på massa olika videos och ser det som ett problem att barnen lätt kan trycka sig vidare till något utan syfte eller något med ett olämpligt innehåll. Till exempel

när man ser ett klipp på Youtube så kommer det en lista med rekommenderade klipp vid sidan om filmen och nästa klipp spelas upp automatiskt direkt efter den video som just visats. Ibland är videon från samma skapare eller en liknande video, men det kan också komma upp slumpvist något helt annat.

4.2 Pedagog 2

Pedagog 2 har jobbat som förskollärare i 2 år och innan dess har hon vikarierat inom förskola. När jag frågar henne om hon har gått någon IKT-utbildning så svarar hon nej, men att hennes chef är väldigt insatt och bidrar hela tiden med kunskap, tips och material kopplat till digitala verktyg till henne och de andra pedagogerna på avdelningen. Även då hon inte har någon direkt utbildning kopplad till digital kompetens så berättar hon att hon har intresset och att hon har haft det redan innan de började använda digitala verktyg i förskolan.

Hur lärplattan används och pedagogens roll

På avdelningen som pedagogen jobbar på så har de fyra lärplattor. Just lärplattan ser hon också som ett komplement och en god tillgång i verksamheten. En av mina frågor var om barnen använder lärplattan på egen hand eller tillsammans med pedagogerna. Hennes svar var då: ”Jaa, barnen använder ibland lärplattan på egen hand men då finns vi bredvid, vi lämnar dem gärna inte ensamma eftersom vi vill se deras lärande och finnas om de behöver hjälp.” Detta går hon också in på vid min fråga angående vad hon anser pedagogen har för roll vid barnens användning av lärplattan. Där tycker hon att det är viktigt att det hela tiden finns någon pedagog närvarande, både för att föra lärandet framåt men också för att finnas där när vi ser att barnen behöver hjälp. Oftast så gör barnen och pedagogerna dock saker tillsammans, säger hon, som till exempel att spela in film, se film eller lyssna på ljudbok.

På deras avdelning använder de sig av en app som heter SchoolSoft som är ett digitalt dokumentationsverktyg för förskola och skola. Direkt i programmet kan de dokumentera, lägga in bilder och text som skickas ut till föräldrarna som direkt får en notis i sina telefoner när något nytt publiceras. Då kan föräldrarna hela tiden hänga med på det som sker på förskolan när de har tid och lust. Appen användes av pedagogerna varje dag. Via den så kan de också lägga in tider när barnen kommit till förskolan och när de går hem, dessutom kan föräldrarna anmäla frånvaro direkt i appen.

Farhågor

”Vi kollar alltid igenom appar innan vi använder oss av dem, då ska det finnas ett tydligt syfte med appen.” Alla appar och spel som installeras på lärplattorna tittar pedagogerna eller chefen alltid igenom just för att de vill kunna reglera att appen har ett tydligt syfte som kan kopplas till barns utvecklande och lärande. Hon beskriver vidare att det exempelvis finns appar där man ska skjuta fåglar. Hon förtydligar senare att det så klart går att göra ett lärandetillfälle av det också men att hon och hennes kollegor så klart vill att barnen använder en applikation som i helhet fokuserar på ett visst lärande som till exempel språk eller matematik. Dessutom försöker de också låta barnen använda andra appar än vad de använder hemma, eftersom de försöker att använda sig av de mest pedagogiska apparna, säger hon. Svårigheter med att använda lärplatta tycker hon främst handlar om appar som barnen kommer åt som till exempel kan göra dem rädda. Hon nämner exemplet Minecraft som var populärt för ett tag sen. Spelet påminner om att bygga

lego och rekommenderas att spelas från 7-årsåldern. Även många av de yngre barnen kom i kontakt med detta spel där det bland annat finns monster som zombies som gjorde en del barn rädda. En annan svårighet är att de lätt går att klicka sig vidare och komma in på något opassande på Youtube. Pedagogerna menar därmed att det är viktigt att de hela tiden är med och begränsar användningen.

Just för henne så tycker hon bara att digitala verktyg är roligt och känner ingen oro eller osäkerhet med att använda det i förskolan. Hon nämner också att hon tänker sig och vet att det kan vara en oro för en del som känner sig osäkra med att använda digitala verktyg för att man inte riktigt vet hur man kan använda sig av det. Hon poängterar då att det viktiga är att man ändå visar sig intresserad av att lära sig eftersom det trots allt är ett digitaliserat samhälle vi lever i idag.

4.3 Pedagog 3

Pedagog 3 har jobbat som förskollärare i ungefär 5 år och har ingen utbildning i digitala verktyg.

Hur lärplattan används och pedagogens roll

De jobbar med lärplattan i förskolan för att barnen ska få möjlighet att använda den för att utforska med men också för att de ska få använda teknik. Hon beskriver lärplattan också som ett av flera sätt att uttrycka sig på. ”Det är bara ett ytterligare sätt att uttrycka sig på, ah en uttrycksform.” Hon ser också lärplattan som ett lustfyllt komplement och nämner att barnen också blir till resurser för varandra vid lärplattans användning. Något som de har satsat väldigt mycket på, på deras förskola är att jobba med QR-koder. De har inte gjort koderna själva utan koderna har de fått tag på via en grupp på Facebook som heter ”QR i förskolan”. Där kan man få tag på färdiga koder innehållande anpassat material för förskolan. QR-koderna skrivs ut och ligger framme på till exempel ett bord så att barnen själva kan ta lärplattan och skanna koden. ”Vi har ju oftast visat dem på samlingar hur man använder det och sen kan de börja använda det själva.” Pedagogerna har visat barnen hur man använder QR-appen som man behöver för att läsa av QR-koderna för att de sedan ska kunna göra detta på egen hand.

Då är det så bra att ha det här som ett komplement, att barnen liksom kan få se en rolig film men samtidigt att de är någon som tecknar där också o att de får lära sig lite tecken därifrån. Så det blir ju liksom inte bara underhållning, utan det blir också ett lärande. Och sedan att de också kan lära av varandra, då dem sitter två och två och kan hjälpa åt, och turas om att spela då.

När de sitter tillsammans får den ena som sitter och tittar på även hjälpa den som styr lärplattan. När QR-koder används kan de även få tillgång till filmer på olika språk, eller med svenskt språk tillsammans med teckenspråk. Så pratar de på svenska men tecken visas samtidigt vid sidan om.

Farhågor

Under samtalet om QR-koderna så ställer jag en fråga där hennes svar sedan leder fram till en farhåga som pedagogerna ser. Jag frågar vad som händer när koden blivit skannad, hon svarar:

Då kommer det en film och då kan man sitta och kolla på den filmen tillsammans. Vi har dels haft det så i helgrupp. När vi inte har som en helgrupp så brukar dom sitta två och två. Och så turas de om, de får en timer hur länge dom får spela.

För detta använder de sig av en timer och då får de 5 minuter att sitta och spela och sen så när den plingar är det nästa barns tur. På så sätt brukar alla hinna att spela lite. När alla har fått spela en gång så avbryter pedagogerna och barnen får göra något annat. Detta gör de för att lärplattan inte ska överanvändas, vilket hon ser som en risk.

Jag tror att det är ganska bra att man varierar så att det inte blir som att de blir för vana att, alltså spela varje dag. Det är bra om de inte blir för skärmberoende.

Jag frågar henne om vem som bestämmer och granskar lärplattans innehåll, såsom appar och spel. Till det finns det en IT-grupp för förskolan som suttit tillsammans på alla avdelningar och som valt ut lämpliga appar och som hade ett lärande i sig. Dessa appar har då alla avdelningar fått ta del av och det har varit lika över hela huset. Användbara appar delades in innehåll så som exempelvis matematik eller språk. Själv tycker hon att appens lämplighet beror på vilken ålder den riktar sig mot, att det är viktigt att appen är åldersanpassad samt att det finns något lärande.

Sedan att det finns någon tanke bakom. Att typ här ska de lära sig om siffror eller bokstäver eller att de kanske ska klura på hur man sätter ihop en uppfinning. Att det finns något lärande i det också.

4.4 Pedagog 4

Pedagog 4 har jobbat som barnskötare i 18 år och fick under 2016 möjligheten att gå en IKT-utbildning på hennes förskola vilket hon tycker har inspirerat deras lärande på förskolan.

Hur lärplattan används och pedagogens roll

Jag frågar henne hur hon ser på lärplattan i verksamheten och hon svarar att hon ser lärplattan som ett bra verktyg för pedagogerna som jobbar inom omsorgen och när det gäller barnomsorgen. Lärplattan bidrar också med stort lärande och inflytande för barnen.

Man har ett tillgängligt verktyg som är någonting som de är hemma med, för att de har de också hemma om man tänker barnen. Liksom att de är medvetna mer idag med IT-tekniken och allt de dära.

Hon menar vidare att det egentligen känns som att det är barnen som lär pedagogerna om lärplattan, men också att få använda digitala verktyg i förskolan bidrar med en trygghet, att de kan koppla med något det har från hemmet i förskolan. Hon berättar om en inskolningssituation som hade varit lite svår, men med hjälp av information om att barnet tyckte om Babblarna som barnet brukade se på hemma så kunde de slå på Babblarnas sånger och ramsor på lärplattan i förskolan, så barnet kunde lyssna och känna igen sig gentemot hemmet och förskolan.

För barnens del så tror hon att det är ett snabbare verktyg att lära sig saker, alltså kompetensen för att ge dem den menar hon, men också att det är till fördel för pedagoger genom att använda styrdokument där och att det blir lättare att ge informationen till föräldrarna. Just nu under hösten 2018 har de börjat använda sig av Skolplattformen som är den nya Skolwebben. Skolplattformen innehåller funktioner som riktar sig mot direkta lösningar på problem upplevda av lärare och administrativ personal. I denna applikation kan till exempel barnens närvaro registreras, om ett barn är sjukt, när barnen kommer och

går hem. På så sätt slipper de närvarolistor, men kan även ge information till föräldrarna. Hon tycker även att det är en smidighet och en positiv inverkan på miljön att kunna skicka information till föräldrarna digitalt istället för i pappersform. Dessutom kan hon börja skriva en dokumentation i appen, men som då också finns tillgänglig för andra kollegor att kunna färdigställa men då från sina egna smartphones eller surfplattor via samma app. ”Därifrån så kan vi få en genomsyrad verksamhet, om vi håller på med till exempel ett projekt med barnen.” Via Skolplattformen så kan de ladda ner olika appar som är anpassade till förskola för det får inte vara vilka appar som helst, säger hon. ”De ska ju vara så pedagogiska som möjligt så klart.”

Farhågor

Något som hon ser som en svårighet är att stå med lärplattan, till exempel om en pedagog står med lärplattan och lägger in närvaro i appen i till exempel i tamburen så menar hon att barn ser och tar efter. ”Då lär de ju sig att man kan stå med den där vart som helst och så glömmer man bort omgivningen.” De försöker att tänka på detta och göra det mer diskret. Det tar även upp pedagogens hela fokus och närvarande och som i sin tur förlorar överblicken över barngruppen. Hon menar att det går åt en hel pedagog för att göra även mindre arbeten på lärplattan. Framst med de yngre barnen så ser hon även att barnen hellre är uppe och rör på sig än att de blir stillasittandes med lärplattan.

5 Analys

Strukturen i analyskapitlet kommer att formas utifrån studiens frågeställningar. Varje frågeställning kommer därmed att analyseras med koppling till vad som har redogjorts i bakgrundskapitlet.

5.1 Hur och till vad lärplattan används i verksamheten

Något som har varit centralt i resultaten är att pedagogerna alltid har ett syfte med att använda lärplattan i förskolan tillsammans med barnen. Syftet har då varit fokus på lärande med hjälp av till exempel appar och att tillföra eller vidareutveckla kunskap inom exempelvis språk, matematik eller naturvetenskap. Även Wahlström (2015) menar på att det är viktigt att alltid följa ett syfte vid användning av lärplattan. Det som också framgår i denna studie är att lärandet via lärplatta görs på ett sätt som ger barnen lust att leka och lära. Lärplattan ses som och används som ett komplement och beskrivs som ännu ett sätt att lära på. Resultatet visar ytterligare också på att lärplattan används olika i hem och förskola då plattan hela tiden används i ett pedagogiskt syfte i verksamheten utan undantag. Lärplattan kan även ses som ett socialt verktyg då barn gärna samspekar med varandra i användandet med av den, vilket stämmer överens med Kjällanders (2014) resultat som också visade på att barn kontinuerligt samarbetade runt lärplattan. Det finns stora likheter mellan dessa resultat och den bild av digitala verktyg som Olssons (2015) observationer visade där det synliggjordes att barnen samtalade om lösningar under arbetet på lärplattan.

5.2 Farhågor och risker i användandet av lärplattan

Kunskaps- och intressebrist hos pedagogerna

En pedagog nämner bristen på kunskap och osäkerhet hos andra pedagoger vid användandet av lärplatta, detta går ihop med Forslings (2011) studie där hon menar att om inte förskollärarna känner den tryggheten kring digitala verktyg så riskeras verktyget att bli till ett lekmaterial och inte ett verktyg för lärande och att i miljöer där pedagogerna inte har intresse eller motivation till att använda verktygen så uppmuntras inte heller barnen till att använda dem. Digitala verktyg är så klart inte alltid så enkla att ha att göra med om man själv inte är van vid dem som Elvstrand m.fl. (2018) skriver som menar att det är svårt att lära ut i något man knappt själv behärskar. Utifrån mina resultat så går det att se att det finns ett intresse att gå en utbildning i digitala verktyg riktat mot lärplatta hos pedagoger som saknar denna utbildning och även pedagogerna i Elvstrands m.fl. (2018) undersökning hade önskan att få utbildning i teknik där de fick använda verktygen för att bli mer inspirerade till att använda dem i förskolan.

Irrelevant, obehagligt eller stötande innehåll

En annan farhåga som pedagogerna har upplevt i verksamheten är att barn kan komma i kontakt med innehåll som inte lämpar sig för barn i förskoleålder. Irrelevant innehåll som barn i förskoleåldern kan komma i kontakt med kan finnas till exempel på Youtube. En av pedagogerna valde att ta avstånd från Youtube helt. Samtidigt skriver Statens Medieråd (2017) att det är viktigt att vara medveten om det som barnen använder medierna till och hur barnen själva upplever och tolkar innehållet och situationerna som uppstår i användandet. Där har de vuxna ett viktigt ansvar för att också kunna ge barnen de verktyg

de behöver som i sin tur kan stärka deras sätt att tänka kritiskt och för att kunna hantera de problem som de kan stöta på. En annan pedagog använde däremot Youtube väldigt mycket tillsammans med barnen men där begränsades medieplattformen genom att pedagogen var den som visade relevant innehåll eller satt med barnen för att undvika att de skulle komma in på eller stötta vid olämpligt innehåll. Detta går ihop med Nilsen (2014) studie som i sitt resultat beskriver att barnen endast tilläts surfa på internet i sällskap med en lärare.

Överanvändning av lärplattan och stillasittande barn

En av pedagogerna nämner risken med att lärplattan överanvänds och att barn blir stillasittande snarare än att de uppmuntras till att använda sin grovmotorik går att kopplas med Walldén Hillströms (2014) studie där en avdelning använde sig av ett tidschema för att kunna få översikt över barnens användande men också för att begränsa så att barnen inte skulle bli sittandes för länge. Det var även fler pedagoger i min studie som nämnde att barnen fick en timer när barnen skulle få använda lärplattan mer självständigt.

Skillnader mellan barns och pedagogers användning av lärplattan

En farhåga som en pedagog gav till mitt resultat som inte redogjorts i bakgrundskapitlet är att ett barn ofta gör som de vuxna vilket blir problematiskt då pedagogen till exempel behöver använda lärplattan i ett annat syfte än barnen. Till exempel vid dokumentation och vid närvaroincheckning kunde pedagogerna bli stillaståendes mitt i farten, vilket barnen lätt kunde ta efter samtidigt som pedagogerna ville att barnen skulle sitta ner när de jobbade med lärplattan.

5.3 Pedagogens roll i barnets möte med lärplattan

En av de roller som pedagogen och förskolechefen har är rollen som granskare av innehåll. Detta stämmer överens med Walldén Hillström (2014) forskning som visar på att detta granskande är en av pedagogernas uppgifter gällande lärplattan. Användandet av lärplattan i förskolan behöver inte betyda att ett annat viktigt innehåll i barnens vardag ska gå förlorat utan lärplattan ses av många pedagoger som ett komplement, ännu ett sätt att införskaffa kunskap och lära på. Detta kan anses stämma bra överens med Gällhagen & Wahlström (2013) som menar att surfplattan i kombination med en aktiv pedagog blir till ett pedagogiskt och spännande verktyg som gör lärandet modernt och lustfyllt. Surfplattan ska heller inte ersätta andra inlärningssätt utan den ska fungera som ett komplement. Som Walldén Hillströms (2014) resultat också visade så var pedagogerna kreativa aktörer på sättet de planerade för och förhöll sig i arbetet med de digitala verktygen och även när de deltog i aktiviteter med surfplattor som barnen startat. Detta gick även att se i mitt resultat hur pedagogerna kreativt använde lärplattan på olika sätt tillsammans med barnen, genom att till exempel leka kurragömma med lärplattan, genom att ta med den ut i skogen för att ta kort på det som barnen funnit och intresserat sig för där, eller genom att använda QR-koder som barnen fick gå runt och leta och scanna in för att få ta del av lärorikt material.

6 Diskussion

Denna studie har gjorts i syfte att tillföra nya kunskaper om hur lärplattan används av barn och pedagoger i den svenska förskolans verksamhet, samt att synliggöra pedagogens roll och deras upplevda farhågor kring att använda lärplattan. I denna del kommer jag att diskutera de farhågor som kommit fram i min studie kopplade till pedagogens roll.

6.1 Pedagogens roll

Säkra innehållet

Som pedagog tänker jag att det är ytterst viktigt att vara medveten om de innehåll i appar, spel och hemsidor som barnen kan komma åt på lärplattan i förskolan, att man granskar och gärna sitter med eller är närvarande kring barnen. Jag ser inga problem med att barnen får använda lärplattan på egen hand om de till exempel använder en app som granskats. Detta så länge de vuxna är medvetna innan om vad det är barnen gör och under kan tiden lyssna på barnens berättelser och resonemang och att den som är vuxen redan är insatt för att kunna ställa frågor som låter barnen få reflektera och föra lärandet och nyfikenheten framåt. Kan barnen komma in på sidor som inte granskats så tycker jag hellre att användandet bör begränsas och att lärplattan används tillsammans med en vuxen eller i en vuxens närvaro. Jag tycker det är viktigt att barn inte lämnas ensamma i situationer som de själva kanske inte förstår utan en vuxen, och därmed riskeras att komma in på obehagligt eller stötande innehåll. Just att använda Youtube i förskolan har jag själv lite erfarenhet av men att avstå helt från att använda det ser jag också som att gå miste om många roliga och lärorika sätt att jobba på tillsammans med barnen, eftersom Youtube erbjuder film, sång, dans och ramsor för att bara nämna några saker som går att använda i förskola. Det gäller bara att en vuxen ser till så att det är det goda och relevanta innehållet som barnen får ta del av och inget annat.

Skärmtid och stillasittande

När det kommer till skärmtid så ser jag också skärmtid som en problematik även för de vuxna, att några minuters stirrande på en dator, mobil eller surfplatta kan kännas som bara några få sekunder. En sådan farhåga tänker jag mig skulle kunna grunda sig i att man själv vet hur lätt det är för en själv eller andra vuxna att fastna med till exempel mobilen i handen. Man kanske sitter i en kvart innan man inser att man egentligen bara skulle öppna ett sms och sedan gå och handla. Där tänker jag också att dagens föräldrar mer eller mindre blir frånvarande från sina barn när de tittar i sina telefoner och surfplattor. Samtidigt som barnet ser på och barn gör ofta som vi gör, som en av pedagogerna i min studie sa. Jag ser att det är de vuxna som har ansvaret över att barnen får de bästa förutsättningarna i livet men också att de vuxna kan bli viktiga förebilder som agerar kreativt för att inspirera och främja barnens utveckling och nyfikenhet. Vi får heller inte glömma att vi kan vara kreativa med det digitala och att barnen också kan bidra med kreativa idéer.

Skillnader mellan barns och pedagogers användning

Om vi återgår till exemplet där pedagogen beskriver farhågan att de vuxna ibland blir stillastående med lärplattan vid till exempel incheckning och att barnen helst ska sitta ned när de använder lärplattan, så har jag tänkt mig en jämförelse som skulle kunna vara att det kan ses som att barnen ombes att sitta ner när de äter medan pedagogen går runt eller

står med sin tallrik. Detta är en intressant observation som pedagogen har sett som vidare har fått mig att tänka kring konsekvenserna om barn och pedagoger använder den olika på förskolan. Hon nämner också att de försöker göra det diskret men att det inte alltid är så lätt då en pedagog samlar allt sitt fokus och sin närvaro på själva lärplattan då. Jag tänker mig att det inte behöver vara en större risk att som pedagog ibland stå i tamburen med till exempel checklistan på lärplattan så länge barnen också blir uppmärksammade varför pedagogerna gör som de gör och varför det i så fall inte lämpar sig att barnen står upp mitt i ett rum med lärplattan i handen.

Brist på kunskap och intresse

Som tidigare nämnt så går det inte idag att undgå de digitala verktygen i vårt samhälle. Att jobba i förskola och ta avstånd från att använda digitala verktyg i sig kan jag se som en risk för barnet, eftersom förskolan kan ge barnet förutsättningar att använda lärplattan på så många fler sätt än vad barnet får tillgång till hemma. Där tänker jag mig att i hemmet blir många barn sittandes ensamma framför samma spel och denna erfarenhet av att använda plattan på blir kanske det enda sättet de får lära sig att använda den på. Jag tror att alla kan lära sig och att de vuxna som känner osäkerhet, måste försöka möta lärplattan för att bli tryggare. Samtidigt måste den som inte känner intresse eller motivation också försöka vidga sitt perspektiv och se till barnets perspektiv och vad de behöver för att kunna hänga med i utvecklingen och samhället. Vidare så tror jag även att det finns pedagoger som är intresserade eller vill lära sig mer men kanske inte får tillgång till utbildning anpassad efter just lärplatta precis som en av pedagogerna i min undersökning. Om pedagogen inte är intresserad av lärplattan eller känner sig ha kompetensen att använda den så tycker jag inte att det är en anledning att avstå. Därför tänker jag också att det gäller att sätta sig in i och engagera sig i det digitala verktyget i förhållande till styrdokument och läroplan men även för barnets rätt att få använda den digitala tekniken. Dessa slutsatser kan ställas i jämförelse med Forslings (2011) resonemang om förskollärarens viktiga roll som utvecklande aktör gällande den digitala kompetensen i förskolan. Jag tror också att det handlar om att som pedagog kunna vara kreativ och använda lärplattan på sätt som den inte alltid förväntas användas på till exempel genom att använda lärplattan på ett sätt där barnen får röra på sig och utforska i olika miljöer. Som Sönnerås (2017) menar så finns det stora möjligheter med digitala verktyg i förskolan vilket jag tycker att alla pedagogerna i min studie har visat att de har förstått och att de försökt sätta sig in i och vara kreativa med barnen hur de ska använda lärplattan.

Går man till Statens medieråd (2017) hemsidan om ”MIK för mig” så finns det väldigt bra material tillgängligt för både vuxna och unga att ta del av när det kommer till användning av digitala medier men i helhet tycks de riktas mot äldre barn och unga. Det hade varit intressant och också viktigt om det även hade funnits material, tips och guider riktade till föräldrar och vuxna med barn i förskoleåldern då det faktiskt blir allt mer vanligt att det digitala hamnar i de yngstas händer.

6.2 Vidare forskning

Något nytt som jag fick upp ögonen för under och efter min studie var kravet på fortbildning i förskolan hos de arbetande, vem som bestämmer om och vilka kurser och fortbildningar pedagoger och chefer ska gå, och om det ens finns ett krav att göra det?

Jag tycket det har varit ytterst svårt att få fram något vidare konkret svar på detta. Skolverket (2018) säger att vi lever i ett samhälle i kontinuerlig förändring, vilket även

bör spegla verksamheten och de förutsättningar som barnen ges. Jag ser det som att förskollärare som utbildat sig flera år innan digitaliseringen inte tycks ha haft kravet att besitta digital kompetens då digitala verktyg heller inte varit lika aktuellt på samma sätt som det är i dag. Samtidigt tyder detta vidare på att innan den reviderade läroplanen Skolverket (2018) så var det heller inte tydligt att barnen skulle erbjudas att använda digitala verktyg. Detta kan tolkas som att förskollärarytbildningen inte heller kunde eller behövde erbjuda sådana kurser för studenter på samma sätt som den gör nu. Utifrån resultaten jag har samlat in kan tolkningen göras att det inte finns några krav på vilka fortbildningar och kurser en pedagog bör gå vidare efter sin förskollärarytbildning. Därmed tänker jag att det inte heller funnits några krav på pedagogen att fortbilda sig inom just digitala verktyg. Det kan vara upp till chefen att sätta krav på pedagogernas utbildning eller att pedagogerna själva väljer de kurser de ska gå, vilket kan påverkas av eget intresse och vad som prioriteras som utvecklingsområden i själva verksamheten. Hur detta egenintresse påverkar barnen, verksamheten som helhet och hur det går ihop med de strävansmålen i läroplan och styrdokument är en annan fråga som skulle vara mycket intressant att titta närmare på.

6.3 Slutsatser

Sammanfattningsvis så går det att säga att denna studies resultat i många fall stämmer överens med och stärker tidigare forskning och andra studier när det gäller pedagogens roll och farhågor. Det som varit svårt i studien var att hitta forskning om hur och till vad barn och pedagoger använder lärplattan i förskolan. Däremot så har det funnits mer konkreta svar på hur lärplattan används i förskola i böcker och artiklar skrivna av pedagoger för andra pedagoger. Utifrån denna studies syfte och frågeställningar kan följande slutsatser dras. När det gäller hur plattan används i förskolan så visar resultatet att pedagogerna strävar efter att använda plattan i ett lärandesyfte samt att det finns en underliggande tanke om att plattan ska användas på ett annat sätt i förskolan än vad barnen exempelvis använder plattan till hemma. Det som också synliggjorts är hur pedagoger har valt att jobba med lärplattan tillsammans med barnen och att det har gjorts på många olika kreativa sätt. Frågeställningen som berör vilka farhågor som pedagogerna ser med att använda plattan har besvarats och kan sammanfattas som att de farhågor som beskrivits framförallt har rört teman kring skärmtid, uteblivet lärande, kontakt med olämpligt innehåll samt en osäkerhet hos pedagogerna om hur plattan kan och ska användas. Den tredje frågeställningen lyfte vidare pedagogernas roll i barnens möte med lärplattan. Resultatet har visat att det finns en åsikt och tanke om att pedagogerna kan och bör spela en stor roll i detta möte. Plattan har i flera fall beskrivits som ett komplement till lärandet och något som pedagogerna och barnen kan använda tillsammans för att tillföra ett extra element till som ska läras. Pedagogens roll har också beskrivits som granskare av det innehåll som bör vara tillgängligt för barnen på lärplattan.

6.4 Avslutande reflektion

Genom min studie har jag själv blivit väldigt inspirerad och nyfiken på att använda lärplattan i verksamheten på de sätt som andra pedagoger jobbat och delat med sig av. Jag tycker också att det skulle vara spännande att få dela och ta emot tips på hur det går att använda lärplattan. Tack vare den digitala tekniken så är det också lättare att dela sådant material, till exempel via en facebook-grupp som anpassats efter förskola som en pedagog nämnde där de hittade användbara QR-koder. Samhällets utveckling går hela tiden framåt

och även digitaliseringen, vilket jag också ser som en självklar anledning till att pedagogerna ska få tillgång till sätt och material för att kunna jobba med digitala verktyg i förskolan och för att kunna omsätta strävansmålen i praktiken. När jag leker med tanken så skulle detta kunna göras i en förskoleapp där pedagoger runt om i landet kunde dela med sig av vad och hur de har gjort.

7 Referenslista

Davidsson, Pamela & Thoresson, Anders (2017). *Svenskarna och internet 2017: undersökning om svenskarnas internetvanor*. Första upplagan Stockholm: IIS, Internetstiftelsen i Sverige

Tillgänglig på Internet: https://www.iis.se/docs/Svenskarna_och_internet_2017.pdf (Hämtad 2018-12-11)

Davidsson, Pamela, Palm, Matti & Melin Mandre, Åsa (2018). *Svenskarna och internet 2018: Undersökning om svenskarnas internetvanor*. IIS, Internetstiftelsen i Sverige

Tillgänglig på Internet: https://digidel.se/wp-content/uploads/2018/11/Svenskarna_och_internet_2018.pdf (Hämtad 2018-12-11)

Elvstrand, Helene, Hallström, Jonas & Hellberg, Kristina (2018). *Vad är teknik? Pedagogers uppfattningar om och erfarenheter av teknik och teknikundervisning i förskolan* [Elektronisk resurs]. *NorDiNa*. 14:1, 37-53

Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-144411> (Hämtad 2018-12-11)

Forsling, Karin (2011). *Digital kompetens i förskolan* [Elektronisk resurs]. 1:1, 76-95

Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kau:diva-9566> (Hämtad 2018-12-11)

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet

Tillgänglig på Internet:

http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf (Hämtad 2018-12-11)

Gällhagen, Lena & Wahlström, Elisabet (2013). *Lär och lek med surfplatta i förskolan*. 2. uppl. Stockholm: Natur & kultur

Kjällander, Susanne (2014). *AppKnapp – peka, lek och lär i förskolan*. Slutrapport.

Stockholm: Stockholms Universitet. Tillgänglig på Internet:

https://www.buv.su.se/polopoly_fs/1.247365.1441956621!/menu/standard/file/SV_rapport_appknapp_slutversion.pdf (Hämtad 2018-12-11)

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3. [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Nationalencyklopedin (2018). *Surfplatta*

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/surfplatta> (Hämtad 2018-11-15)

Nilsen, Malin (2014). Barns aktiviteter med datorplattor i förskolan [Elektronisk resurs].

Tillgänglig på Internet: <http://hdl.handle.net/2077/37236> (Hämtad 2018-12-11)

Olsson, Erika (2015). Lärplatta och språket: vägen till ett lustfyllt lärande i förskola och förskoleklass. 1. uppl. Nacka: Askunge Thorsén

Skolverket (1998). Läroplan för förskolan Lpfö 98. Reviderad 1998. Stockholm: Fritzes.

Skolverket (2010). Läroplan för förskolan Lpfö 98. Reviderad 2010. Stockholm: Fritzes.

Skolverket (2016). Läroplan för förskolan Lpfö 98. Reviderad 2016. Stockholm: Fritzes.

Skolverket (2018). Läroplan för förskolan Lpfö 98. Reviderad 2018. Stockholm: Fritzes.

Skolvärlden, Hernvall, Anna-Lena (2014). *QR-koden överraskar eleverna.*

<https://skolvarlden.se/artiklar/qv-koden-overraskar-eleverna>

(Hämtad 2018-11-24)

Statens medieråd (2017). *Medie- och informationskunnighet – vad är det?*

<https://statensmedierad.se/larommedier/mikformigdigitalutbildning/medieochinformationskunnighet.366.html>

(Hämtad 2018-10-25)

Statens medieråd (2018). *Mik för mig.*

<https://statensmedierad.se/larommedier/mikformigdigitalutbildning.1871.html#start>

(Hämtad 2018-10-25)

Sönnerås, Karin (2017). *Programmering i förskolan: utveckla digital kompetens.* Första upplagan Stockholm: Gothia fortbildning

Wahlström, Elisabet (2015). *Surfplattan som pedagogiskt verktyg.* 1. uppl. Stockholm: Natur & kultur

Walldén Hillström, Kristina (2014). I samspel med surfplattor [Elektronisk resurs] Om barns digitala kompetenser och tillträde till digitala aktiviteter i förskolan. Lic.-avh. Uppsala : Uppsala universitet, 2014

Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-246563> (Hämtad 2018-12-11)

Wikipedia (2017). *Digitala verktyg.*

https://sv.wikipedia.org/wiki/Digitala_verktyg (Hämtad 2018-12-11)

Bilaga 1

Intervjufrågor

1. Vad har du för utbildning?
  - Har du någon utbildning i IKT/digitala verktyg?
2. Hur länge har du jobbat i förskola?
3. Hur ser barngruppen du jobbar i just nu?
  - Hur många barn, Ålder? Hur många pedagoger jobbar på avdelningen? Vilken utbildning har de?
4. Vad är din syn på digitala verktyg, främst lärplattan i förskolan?
  - Vilken inverkan ser du att lärplattan har kopplat till barns lärande?
5. Varför har ni valt att jobba med digitala verktyg på er förskola/avdelning?
  - Vilket digitalt verktyg använder ni mest? Hur ofta?
6. Vem använder lärplattan på er avdelning? Pedagogerna? Barnen?
  - Använder barnen och pedagogerna lärplattan för sig på egen hand eller tillsammans? Om det är olika, vilka tillfällen?
  - Vad är pedagogens roll kring barnens användande av lärplattan? (Vad gör du/dina arbetskollegor när barnen använder lärplattan.)
7. Till vad och hur använder barnen lärplattan på er avdelning?
  - Hur använder pedagogerna den? T.ex. dokumentation?
8. Om ni använder er av appar och spel, hur granskas innehållet innan användning och vad är det ni granskar för att appen ska vara lämplig att använda?
  - T.ex. farhågor? Klass, etnicitet, genus? Fokusområde?
9. Ser du några svårigheter/farhågor med att använda lärplatta eller innehåll i den?
  - För dem vuxna eller/och barnen?
  - Något som du tycker är viktigt att ha i åtanke då?
10. Har ni något samarbete/övergång med barnens vårdnadshavare?
  - Nej: Är det något ni tänkt på och förslag på hur?
  - Ja: Är det viktigt tycker du/ni? Varför?
11. Vilka applikationer och användningsområden skulle du/ni rekommendera till andra förskolor men även till vårdnadshavare?
  - Varför just dessa?

Bilaga 2

Appar och användningsområden - Pedagogers rekommendationer och tips

Här följer några exempel och användningsområden som pedagogerna i studien har använt sig av och som de rekommenderar andra pedagoger, föräldrar och förskolor.

Applikationerna går att finna i App Store (iOS) och/eller i Google Play (Android), beroende på lärplattans operativsystem.

Mikroskop

Till lärplatta kan ett mikroskop kopplas. Lärplattan fungerar då som en förstoringsskärm som barnen kan titta på. Barnen kan till exempel ta in saker de hittat ute och titta på i förstoring på lärplattan. Som exempel insekter, löv eller huden.

Kub

En kub som är uppbyggd av träbalkar kan man finna på en del förskolor. Kuben kan användas tillsammans med lärplatta och projektor. Då kan ett ljust tyg eller något skyнке sättas upp över själva kuben. Sedan kopplas lärplattan till en projektor som spelar upp en bild eller film direkt på duken. Ett exempel är att man kan spela upp en video på fiskar i ett akvarium. Detta visas då via projektorn rakt på tyget vilket också ger kuben en 3D-effekt. Barnen kan också sitta inuti, som att de är i akvariet. Alternativt kan man koppla projektor på något liknande som ger 3D-effekt.

Projektor

Projektorn kopplas till lärplattan och blir som en förstoring av det som syns på lärplattans skärm. Spelar barnen till exempel Pettersons uppfinningar kan det bli lättare för fler barn att se och vara med på det som händer på själva lärplattan. Fler barn kan på så vis göras delaktiga.

Youtube

Youtube kan användas för att lära sig om saker som barnen intresserat sig för, till exempel olika djur. Det går också att använda Youtube till att lära sig hur man kan vika origami, till exempel grodor. Då går det att titta på videon samtidigt som man själv är med och lär sig vika steg för steg.

Bluebot

Bluebot är en programmeringsrobot som barnen kan styra antingen via lärplattan eller via knappar som sitter på roboten. En av pedagogerna hade använt Blueboten i förskolan till adventskalendern då barnen fick styra roboten till rätt lucka som skulle öppnas för dagen.

QR-Reader

QR-Reader är en app som kan läsa av QR-koder på ett smidigt sätt för barnen eftersom den känner av koderna lätt. QR-koder börjar bli mer aktuellt även i förskolan. QR-kod är en digital kod som kan läsas av via en lärplatta eller smartphone om man har ett program som stödjer filen. Det finns idag många QR-applikationer att ladda hem för att avläsa dessa koder. Koden kan man skriva ut och sätta på till exempel väggen. När koden skannas med appen i lärplattan så kan till exempel en ljudbok eller film spelas upp på lärplattan. Färdiga koder går att få tag på men man kan också göra egna.

Barr och Pinne räddar världen

Barr och Pinne räddar världen är en serie av UR Skola där de två hjältarna Barr och Pinne räddar världen från farligt skräp. I denna serie kan barnen lära sig om kompostering, kretslopp, allemansrätt, sopsortering och återvinnig. Denna serie finns också som QR-kod

E-böcker och bokserier

Det finns På biblioteket går det också att låna E-böcker.

Halvans polis bil – Är en app från bokserien om Halvan som älskar fordon och är inläst.

Knacka på är en bok för de allra minsta som också går att lyssna på.

Visor med Doreen

I denna app kan barn lyssna, se och sjunga med i Doreens tolkningar av välkända svenska barnvisor, pussla och lära om instrument samt höra vad saker heter på olika språk.

Google earth

Google earth, kan användas för att kunna åka runt och hälsar på hos varandra. Alltså inte fysiskt men genom google street funktionen. Ibland brukar de även runt i världen. Till exempel Afrika, där får barnen styra sig fram för att gå runt och utforska där de vill.

Green Screen (Appstore) alt. Green Screen Video (Google play)

Appar som imovie kan används för att göra green screen filmer där man bland annat kan ändra bakgrunden så att det ser ut som att man är i en helt annan miljö.

iMovie

Används för att göra film och passar utmärkt om man vill göra Stop motion-filmer.

Pettssons Uppfinningar

Denna app är ett spel som 3 av 4 pedagoger berättat om som de sett att barnen uppskattat. Spelet går ut på att hjälpa Pettson att bygga ihop olika uppfinningar för att de ska kunna fungera. Lärplattan kan kopplas till en projektor så att alla barn kan se ordentligt. Till exempel om ett barn håller i lärplattan och styr så kan de andra sitta med och hjälpa till att komma på lösningar via storbilden.

Puppet Pals

Puppet pals är ett program som förskollärare 1 beskriver ger friheten och utmanar barnens fantasi för att skapa sagor. Sagorna görs på så sätt att barnet spelar in sin röst när de berättar och lägger till bilder. Bilderna finns färdiga i appen och barnet får välja bland olika rörliga bilder.

Abc Raketen

I denna app kan barnen lära sig bokstäver på olika sätt, som att spela upp hur bokstäverna ljudas.

Räknetornet

är en app som barnen får använda för att leka och lära sig siffror, de kan också rita siffror.

Draw Editor

En app som barnen kan rita i med fingret eller tillsammans med en penna som är anpassad för skärmar till mobil och surfplatta.

Lärplattans kamera

kamera finns oftast inbyggd i själva lärplattan. En del pedagoger använder lärplattans kamera flitigt. Till exempel till att göra film. Lärplattans kameragår också att använda för att ta kort på saker som barn vill undersöka eller lära sig mer om. En pedagog berättade till exempel när barnen varit ute i skogen så hade de fått syn på svampar. Sedan när de kom tillbaka till förskolan så tittade de på korten som de tagit och sökte upp namnet på dem. Det går också att använda kameran till för att leka kurragömma. Lärplattan kopplas då till en projektor som speglar skärmbilden som visas på lärplattan och visas som storbild på projektorn. Ett barn tar med sig surfplattan med kameran på och gömmer sig och sedan får de andra barnen gissa vart barnet gömmer sig. Detta går att göra både inomhus och utomhus säger, vilket är väldigt uppskattat utomhus också, säger hon.

Ljuduppselningsfunktion

Spelar de musik så brukar de koppla upp lärplattan till högtalare så att barnen kan dansa och sjunga med eller ha det som bakgrundsmusik vid lek och övrig aktivitet. Musik kan läggas in som lokala filer i lärplattan eller spelas upp via Spotify, Youtube eller liknande.

Dokumentations-applikationer

Tyra – Läs mer under Pedagog 1

Schoolsoft – Läs mer under Pedagog 2

Skolplattformen – Läs mer under Pedagog 4

Digitala medier på föräldriska

Det finns olika guider till olika sociala medier som till exempel Youtube, Instagram, Facebook, spel, emojis och förkortningar med mera. I guiderna beskrivs de sociala medierna kort men koncist vad syftet med mediet är och hur man använder den. Detta skrivs på ett sätt som riktar sig med information om de olika plattformarna till föräldrar och vuxna och ger tips på hur de kan prata om dessa med sina barn.

<https://statensmedierad.se/nohate/jagvillpratamedmittbarn/snabbguidedigitalamedierpaforaldriska.2779.html>